

**Uchwała komisji habilitacyjnej
z dnia 7 października 2022 r.
powołanej przez Radę Naukową Dyscypliny Nauki Prawne
Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne
wszczętym na wniosek dr Anny Demenko**

§ 1

Komisja habilitacyjna, powołana przez Radę Naukową Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu uchwałą z dnia 15 marca 2022 r., nr 52/2021/2022, działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, ze zm.; dalej: p.s.w.), po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku, stwierdza że aktywność naukowa oraz osiągnięcia naukowe stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej nauki prawne i wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr Annie Demenko stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, uznając spełnienie przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 wskazanej ustawy.

UZASADNIENIE

Postępowanie w niniejszej sprawie zostało zainicjowane wnioskiem dr Anny Demenko z dnia 22 października 2021 r. o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, skierowanym do Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (dalej: Rada Naukowa) za pośrednictwem Rady Doskonałości Naukowej (dalej: Rada Doskonałości).

Uchwałą z dnia 23 listopada 2021 r., nr 21/2021/2022, Rada Naukowa wyraziła zgodę na przeprowadzenie powyższego postępowania.

Dnia 22 grudnia 2021 r. Rada Doskonałości wyznaczyła część składu komisji habilitacyjnej w niniejszym postępowaniu powołując na przewodniczącego prof. dr. hab. Jerzego Jaskiernię, a na recenzentów dr hab. Teresę Janinę Gardocką, prof. SWPS, dr. hab. Sławomira Żółtka, prof. UW oraz prof. dr hab. Małgorzatę Martę Szwejkowską (pismo z 22 grudnia 2021 r., nr Z5.4000.132.2021.4.GS).

Uchwałą z dnia 15 marca 2022 r., nr 52/2021/2022, Rada Naukowa, po zapoznaniu się z informacją o członkach komisji habilitacyjnej wyznaczonych przez Radę Doskonałości,

powołała komisję habilitacyjną w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne dr Anny Demenko w następującym składzie:

1. prof. dr hab. Jerzy Jaskiernia – przewodniczący;
2. dr hab. Witold Płowiec, prof. UAM – sekretarz;
3. dr hab. Teresa Janina Gardocka, prof. SWPS – recenzent;
4. prof. dr hab. Małgorzata Marta Szwejkowska – recenzent;
5. prof. dr hab. Jacek Giezek – recenzent;
6. dr hab. Sławomir Tadeusz Żółtek, prof. UW – recenzent;
7. dr hab. Anna Gerecka-Żołyńska, prof. UAM – członek komisji.

Recenzje w powyższym przewodzie habilitacyjnym zostały przesłane na adres Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wraz z pismami z dnia 23 maja 2022 r. (recenzja dr hab. Teresy Janiny Gardockiej, prof. SWPS), z dnia 1 lipca 2022 r. (recenzja prof. dr hab. Małgorzaty Marty Szwejkowskiej), z dnia 14 lipca 2022 r. (recenzja prof. dr hab. Jacka Giezka) oraz z dnia 29 sierpnia 2022 r. (recenzja dr hab. Sławomira Tadeusza Żółtka, prof. UW).

Trzech recenzentów, tj. dr hab. Teresa Janina Gardocka, prof. SWPS, prof. dr hab. Jacek Giezek i dr hab. Sławomir Żółtek, prof. UW, wyraziło oceny, że monografia dr Anny Demenko „Przestępstwa popełniane przez wypowiedź” jest osiągnięciem stanowiącym znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Z kolei prof. dr hab. Małgorzata Marta Szwejkowska uznała wskazaną monografię za niespełniającą kryteriów dzieła stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

Dr hab. Teresa Janina Gardocka, prof. SWPS, wskazała, że monografia habilitantki stanowi istotne osiągnięcie naukowe o odpowiednim stopniu oryginalności, napisane samodzielnie z wykorzystaniem dotychczasowego dorobku doktryny zarówno polskiej, jak i przede wszystkim niemieckiej. Odniosła się jednak krytycznie do katalogu przestępstw popełnianych przez wypowiedź wyróżnionych przez habilitantkę. Zdaniem dr hab. Teresy Janiny Gardockiej, prof. SWPS, uznawanie wszystkich przestępstw, z którymi wiąże się konieczność pewnej słownej wypowiedzi za przestępstwa popełniane przez wypowiedź, jest niezasadne. Za przestępstwa popełniane przez wypowiedź można bowiem uznać tylko te, których istotna treść prawnokarne wiąże się z treścią wypowiedzi, a nie te, w których wypowiedź stanowi możliwą formę zachowania.

Prof. dr hab. Jacek Giezek podkreślił, że monografia habilitantki jest dowodem jej erudycji, znajomości teorii i dogmatyki prawa karnego oraz sprawności poruszania się w obszarze różnych, dotyczących nie tylko tej dziedziny prawa, zagadnień. Proponowane przez nią ujęcie przestępstw popełnianych przez wypowiedź nie jest pozbawione walorów poznawczych i daje powody do dyskusji naukowych. Wskazał jednak, że nie jest przekonany

czy habilitantce udało się zdefiniować w sposób niebudzący żadnych wątpliwości pojęcie „wypowiedź” oraz czy istnieją teoretyczno-dogmatyczne podstawy, aby przestępstwa popełniane przez wypowiedź wyodrębnić jako kategorię przestępstw.

Dr hab. Sławomir Tadeusz Żółtek, prof. UW, zwrócił uwagę, że habilitantka podjęła się analizy zagadnień nieoczywistych, wykraczających poza przyjęte schematy. Tytułowa problematyka jest analizowana jednocześnie z wielu perspektyw. W efekcie praca jest analizą teoretycznoprawną, częściowo filozoficzną, a częściowo egzegezą przepisów prawa karnego materialnego wyznaczających zakres przestępstw, które mogą zostać popełnione przez wypowiedź.

Pewne zastrzeżenia dr hab. Sławomir Tadeusz Żółtek, prof. UW, zgłosił do struktury pracy. Jego zdaniem należałoby pogrupować opisywane zagadnienia w mniejsze jednostki redakcyjne i lepiej rozplanować proporcje poszczególnych zagadnień. Z korzyścią dla rozważań zawartych w monografii byłoby wykorzystanie w większym zakresie prac z zakresu lingwistyki, retoryki oraz teorii prawa.

Zdaniem dr. hab. Sławomira Tadeusza Żółtka, prof. UW, monografia nie ma charakteru odtwórczego. Habilitantka nie poprzestaje na sprawozdawczym opisie zagadnień, ale stara się zająć własne stanowisko. W niektórych momentach czuje się jednak niedosyt wynikający z braku szerszej perspektywy językoznawczej, teoretycznej czy filozoficznej. Choć niekiedy wywody i analizy habilitantki mogą prowokować polemiki, to z pewnością są oryginalne, spójne i odpowiadają założeniom przyjętym w monografii. Proponowany przez habilitantkę sposób postępowania odnośnie do subsumcji przestępstw z wypowiedzi jest interesującym i autorskim spojrzeniem na opisywaną problematykę i w tym sensie stanowi wartościowy wkład w dorobek doktryny prawa karnego.

W ocenie prof. dr hab. Małgorzaty Marty Szwejkowskiej temat monografii habilitantki nie jest szczególnie oryginalny. Jego brzmienie sugeruje od razu, że rozprawa będzie miała co do zasady charakter kompilacyjny i odtwórczy, i w istocie taki jest w głównej mierze jej charakter. Wybrany temat jest zbyt szeroki, ogólnikowy i nieodpowiedni dla celu, dla którego monografia powstała.

Prof. dr hab. Małgorzata Marta Szwejkowska zgłosiła również zastrzeżenia do struktury pracy. Trzy rozdziały, z których składa się monografia w istotny sposób różnią się objętością. Uwagi wprowadzające do monografii mają charakter rozważań głównie z zakresu językoznawstwa i w zasadzie nie przystają do pozostałej części pracy (także pod względem stylu języka), która nie ma charakteru rozważań z zakresu teorii czy filozofii prawa, ale silnie osadzona jest w praktyce. Ponadto zabrakło w tej wprowadzającej części odwołań do modelu aktu komunikacji oraz jego funkcji, którego twórcą jest Roman Jakobson czy też do tzw. schematu perswazyjnego Harolda Lasswella, wyróżniającego wyraźnie skutek danego aktu komunikacji. Rozdział pierwszy dotyczy zróżnicowanej problematyki, a jego struktura jest

nieoczywista dla odbiorcy. W tym rozdziale habilitantka poświęca nieco uwagi przestępstwom z wypowiedzi w amerykańskiej doktrynie i orzecznictwie. Nie wiadomo jednak z jakich względów to czyni i ogranicza się do Stanów Zjednoczonych, podczas gdy monografia jest inspirowana koncepcjami wywodzącymi się z niemieckiej nauki prawa karnego. Najobszerniejszą część monografii zajmuje rozdział drugi, w którym habilitantka analizuje te typy czynów zabronionych, które mogą zostać popełnione przez wypowiedź. Ta część rozprawy nie budzi żadnych zastrzeżeń, wywód jest jasny, logiczny oraz przekonujący. Niestety nie wnosi on nic nowego do nauki prawa, oprócz zsyntetyzowania prezentowanych dotychczas poglądów. Trzeci rozdział, zdecydowanie najlepszy, poświęcony jest analizie przestępstw popełnianych przez wypowiedź z perspektywy ogólnych instytucji prawa karnego. Tutaj rozważania mają już miejscami charakter twórczy i zdecydowanie bardziej odautorski, niemniej to za mało, aby uznać monografię za osiągnięcie stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

Wszyscy recenzenci byli zgodni, że aktywność naukowa habilitantki spełnia wymagania stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Zwrócono uwagę, że publikacje habilitantki mieszczą się w kilku obszarach badawczych, tj.: prawa do obrony w postępowaniu karnym, problematyki wolności wypowiedzi, prawa karnego międzynarodowego oraz podstaw kryminalizacji i polityki karnej.

Dr hab. Teresa Janina Gardocka, prof. SWPS i prof. dr hab. Małgorzata Marta Szwejkowska pozytywnie oceniły działalność dydaktyczną i badawczą habilitantki. Dr hab. Sławomir Tadeusz Żółtek, prof. UW, podkreślił, że habilitantka nie ogranicza się jedynie do publikacji, ale także aktywnie uczestniczy w życiu naukowym, biorąc udział w licznych konferencjach, sympozjach i seminariach oraz realizując projekty naukowe. Ponadto odnotował jej aktywność w zakresie współpracy międzynarodowej o czym świadczą m.in. staże, które odbyła w: Portucalense University Infante D. Henrique w Porto; Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität w Bonn; Institute of Advanced Legal Studies University of London; Max Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht we Fryburgu Bryzgowijskim; Universtät Bayreuth; European University Institute we Florencji.

Podczas posiedzenia komisji habilitacyjnej dnia 7 października 2022 r. recenzenci podtrzymali wnioski zawarte w przygotowanych recenzjach. Pozostali członkowie komisji w osobach przewodniczącego – prof. dr. hab. Jerzego Jaskierni, członka – dr hab. Anny Gereckiej-Żołyńskiej, prof. UAM, oraz sekretarza – dr. hab. Witolda Płowca, prof. UAM, wskazywali na nowatorski charakter monografii habilitacyjnej, oryginalne tezy, które zostały w niej wyrażone oraz na pozostałą istotną aktywność naukową, dydaktyczną i organizacyjną habilitantki.

W ocenie większości członków komisji habilitacyjnej dr Anna Demenko spełniła wszystkie wymagania niezbędne do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego,

uzyskując na mocy uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 26 czerwca 2012 r., nr 271/2011-2012, stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa, a następnie rozwijając dorobek naukowy, który stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Habilitantka jest autorką monografii naukowej, o której stanowi art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a p.s.w. i wykazała się istotną działalnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, odbywając staże naukowe w zagranicznych ośrodkach akademickich.

Biorąc pod uwagę sporządzone w postępowaniu recenzje oraz opinie i stanowiska członków komisji, uwzględniając ocenę osiągnięcia naukowego kandydatki oraz aktywność naukową, komisja habilitacyjna na posiedzeniu przeprowadzonym hybrydowo, w głosowaniu jawnym, w obecności wszystkich 7 członków, podjęła uchwałę zawierającą pozytywną opinię w sprawie nadania dr Annie Demenko stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Uzyskano następujące wyniki głosowania: głosowało: 7 członków, głosów za: 6, nie było głosów przeciwnych, 1 głos wstrzymujący się.

§ 2

Na niniejszą uchwałę nie przysługuje zażalenie. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący komisji habilitacyjnej

prof. dr hab. Jerzy Jaskiernia